

Badanie obrotu towarów i usług na zewnętrznej granicy Unii Europejskiej na terenie Polski w III kwartale 2013 roku

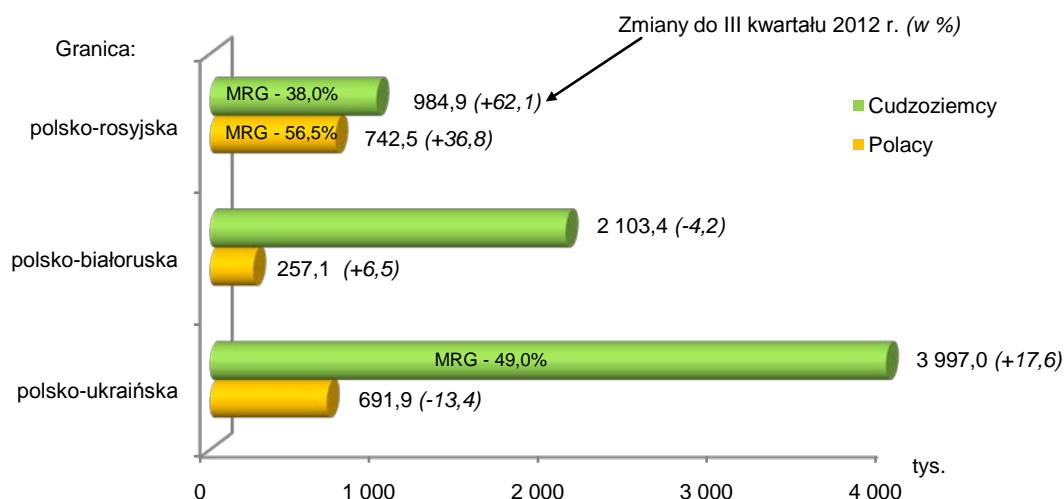
WYNIKI BADANIA

W III kwartale 2013 r. na zewnętrznej granicy lądowej Unii Europejskiej na terenie Polski według danych Komendy Głównej Straży Granicznej odnotowano 8,8 mln odpraw (o 12,0% więcej niż w kwartale poprzednim i o 12,8% więcej niż przed rokiem), z tego:

- 7,1 mln cudzoziemców (o 13,7% więcej niż w kwartale poprzednim i o 14,3% więcej niż w analogicznym okresie ub. roku),
- 1,7 mln Polaków (odpowiednio więcej o 5,4% i 6,9%).

Najwięcej osób przekraczało granicę polsko-ukraińską (53,4% ogółu przekroczeń polskiego odcinka zewnętrznej granicy lądowej Unii Europejskiej w III kwartale 2013 r.), następnie granicę z Białorusią (26,9%) i Rosją (19,7%). Najwięcej odpraw Polaków odnotowano na granicy z Rosją (wykres 1).

Wykres 1. Ruch graniczny osób na zewnętrznej granicy Unii Europejskiej na terenie Polski w III kwartale 2013 r.

Wśród cudzoziemców przekraczających poszczególne odcinki granicy dominowali obywatele kraju sąsiadującego – i tak na granicy z Ukrainą 94,1% stanowili obywatele

Ukrainy, na granicy z Rosją 92,7% to obywatele Rosji, a na granicy z Białorusią 81,9% to obywatele Białorusi.

Wśród osób przekraczających badaną granicę dominowali zmotoryzowani – 90,9% cudzoziemców i 94,6% Polaków. Osoby przekraczające granicę pieszo (Medyka i Białowieża) stanowiły 5,5% wśród cudzoziemców i 3,9% wśród Polaków, natomiast podróżujący koleją – odpowiednio 3,6% i 1,5%.

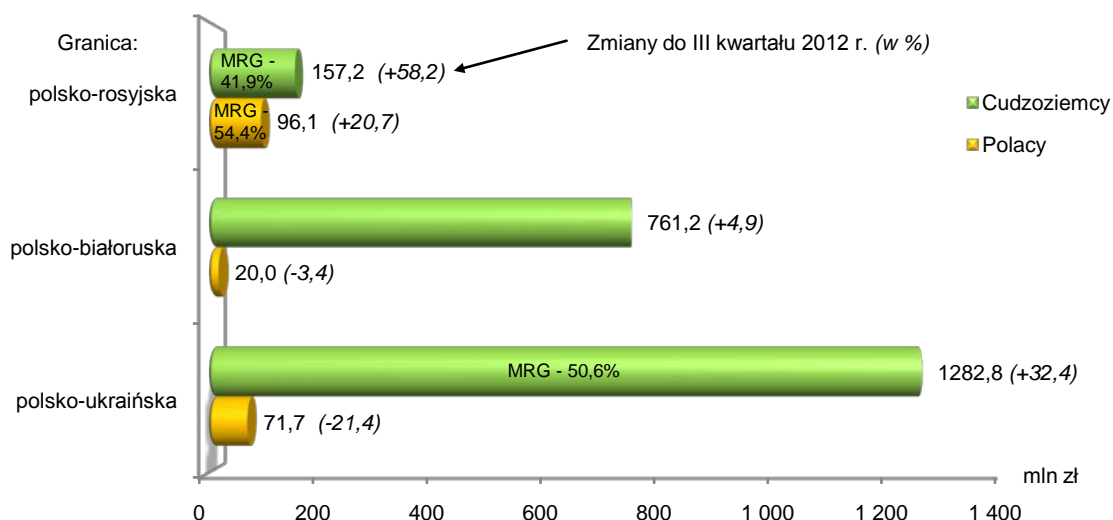
Wśród cudzoziemców objętych badaniem w III kwartale 2013 r. 89,6% deklarowało jednodniowy pobyt w Polsce. Natomiast wśród Polaków deklarujący jednodniowy pobyt za granicą stanowili 92,8%.

Wyniki badania wskazują, że Kartę Polaka posiadało 10,9% cudzoziemców przekraczających granicę polsko-białoruską, 2,2% polsko-ukraińską, natomiast na granicy polsko-rosyjskiej odsetek ten był nieznaczący.

Wydatki cudzoziemców w Polsce i Polaków za granicą

Szacunkowa wartość zakupionych w Polsce towarów i usług przez cudzoziemców przekraczających polski odcinek zewnętrznej granicy Unii Europejskiej w III kwartale 2013 r. wyniosła 2 201,2 mln zł i była wyższa niż w analogicznym okresie 2012 r. o 22,7%. Natomiast wydatki poniesione za granicą przez Polaków w tym okresie wyniosły 187,8 mln zł i były niższe w porównaniu z III kwartałem 2012 r. o 1,9%. W stosunku do kwartału poprzedniego wydatki cudzoziemców były wyższe o 8,1%, a Polaków o 5,0%.

Wykres 2. Wydatki poniesione w Polsce przez cudzoziemców oraz Polaków za granicą przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski w III kwartale 2013 r.

Najwięcej wydatków ponieśli cudzoziemcy przekraczający granicę z Ukrainą – 58,3% wydatków cudzoziemców, z Białorusią – 34,6%, natomiast z Rosją – 7,1%. Z kolei najwięcej wydatków ponieśli Polacy przekraczający granicę z Rosją – 51,2% wydatków Polaków,

z Ukrainą – 38,1%, a z Białorusią – 10,7%. Struktura wydatków według odcinków granicy powiązana jest ze strukturą ruchu granicznego.

Dane o ruchu granicznym oraz wydatkach cudzoziemców w Polsce i Polaków za granicą, którzy przekraczali zewnętrzną lądową granicę Unii Europejskiej w III kwartale 2013 r. – według województw – przedstawia poniższe zestawienie:

Województwa	Ruch graniczny w tys. osób		Wydatki w mln zł		Średnie wydatki w zł	
	cudzoziemcy	Polacy	cudzoziemcy	Polacy	cudzoziemcy	Polacy
Granica polsko-ukraińska						
Podkarpackie	2211,3	407,5	707,6	37,0	662	182
Lubelskie	1785,7	284,4	575,2	34,7	643	243
Granica polsko-białoruska						
Lubelskie	1016,1	146,3	366,7	10,4	799	190
Podlaskie	1087,3	110,8	394,5	9,6	717	216
Granica polsko-rosyjska						
Warmińsko-mazurskie	984,9	742,5	157,2	96,1	318	256

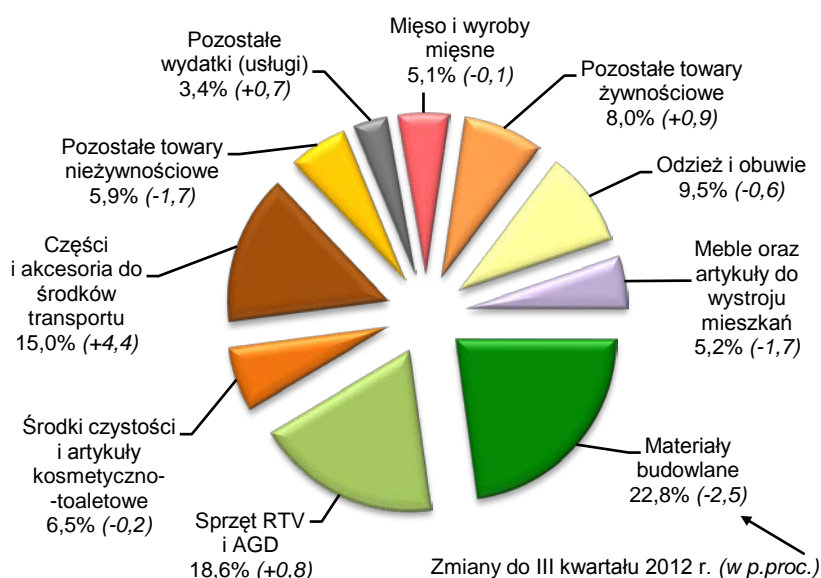
W III kwartale 2013 r. przekraczający granicę polsko-ukraińską cudzoziemcy ponieśli w Polsce wydatki o 11,6% wyższe w porównaniu z poprzednim kwartałem, zaś Polacy za granicą o 2,2% wyższe. W odniesieniu do analogicznego okresu 2012 r. wydatki cudzoziemców były wyższe o 32,4%, natomiast Polaków – o 21,4% niższe. Z kolei w przypadku granicy polsko-białoruskiej wydatki cudzoziemców w porównaniu z poprzednim kwartałem były na podobnym poziomie, a Polaków o 5,3% niższe. W porównaniu z III kwartałem 2012 r. wydatki cudzoziemców były wyższe o 4,9%, a Polaków – o 3,4% niższe. W przypadku granicy z Rosją odnotowano wzrost wydatków cudzoziemców w porównaniu z poprzednim kwartałem o 25,9%, a Polaków o 9,7%. W porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego wydatki cudzoziemców i Polaków były wyższe odpowiednio o 58,2% i 20,7%.

Cudzoziemcy objęci badaniem w III kwartale 2013 r. wydali na zakup towarów w Polsce 2 126,7 mln zł, co stanowiło 96,6% ogółu ich wydatków, z tego na towary nieżywnościowe przypadło 83,5%, a na towary żywnościowe 13,1%. Spośród artykułów nieżywnościowych największym zainteresowaniem cudzoziemców cieszyły się materiały budowlane, sprzęt RTV i AGD, części i akcesoria do środków transportu oraz odzież i obuwie. Natomiast z towarów żywnościowych najchętniej kupowano mięso i wyroby mięsne. Na usługi (głównie gastronomiczne i noclegi) przeznaczono 74,5 mln zł, co stanowiło 3,4% ogółu wydatków cudzoziemców.

Na poszczególnych odcinkach granicy występowało pewne zróżnicowanie w strukturze wydatków. Udział wydatków cudzoziemców przekraczających granicę polsko-ukraińską i polsko-białoruską na towary nieżywnościowe (odpowiednio 87,2% i 83,0%) był

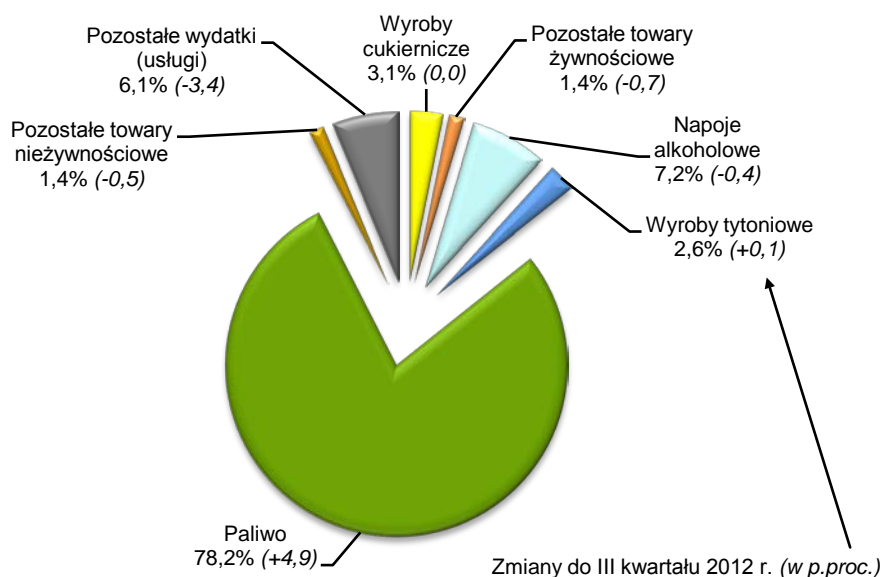
znacznie większy niż w przypadku granicy polsko-rosyjskiej (55,1%). Natomiast udział wydatków cudzoziemców na towary żywnościowe był większy w przypadku granicy z Rosją (31,8%) niż granicy z Białorusią (13,2%) i Ukrainą (10,8%). Jeśli zaś chodzi o udział usług w wydatkach cudzoziemców, to dla granicy z Rosją (13,0%) był znacznie wyższy niż z Białorusią (3,8%) i Ukrainą (2,0%). Cudzoziemcy przekraczający granicę polsko-ukraińską najczęściej wydawali na materiały budowlane (34,0%), części i akcesoria do środków transportu (19,5%) oraz sprzęt RTV i AGD (15,2%). Z kolei wśród cudzoziemców przekraczających granicę polsko-białoruską największym zainteresowaniem cieszył się sprzęt RTV i AGD (27,1% wydatków) oraz odzież i obuwie (12,0%). Cudzoziemcy przekraczający granicę polsko-rosyjską najczęściej wydali na odzież i obuwie (24,7%), mięso i wyroby mięsne (14,2%) oraz na usługi (13,0%), głównie gastronomiczne i noclegi.

Wykres 3. Struktura wydatków poniesionych w Polsce przez cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski w III kwartale 2013 r.

Polacy objęci badaniem w III kwartale 2013 r. wydali na zakup towarów za granicą 176,3 mln zł, co stanowiło 93,9% wydatków Polaków. Na towary nieżywnościowe przypadło 79,6% ogółu wydatków (głównie na paliwo), a na towary żywnościowe – 4,5% (w tym większość na wyroby cukiernicze). Znaczący udział w strukturze wydatków miały również napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe. Na usługi Polacy wydali 11,5 mln zł, co stanowiło 6,1% ogółu ich wydatków. W przypadku granicy polsko-ukraińskiej udział wydatków poniesionych przez Polaków na towary żywnościowe (8,4%) oraz usługi (10,9%) był większy niż w przypadku granicy polsko-białoruskiej (odpowiednio 2,9% i 6,2%) oraz polsko-rosyjskiej (2,0% i 2,5%), natomiast na paliwo (65,1%) mniejszy niż w przypadku granicy polsko-rosyjskiej (87,3%) i polsko-białoruskiej (81,0%).

Wykres 4. Struktura wydatków poniesionych za granicą przez Polaków przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski w III kwartale 2013 r.

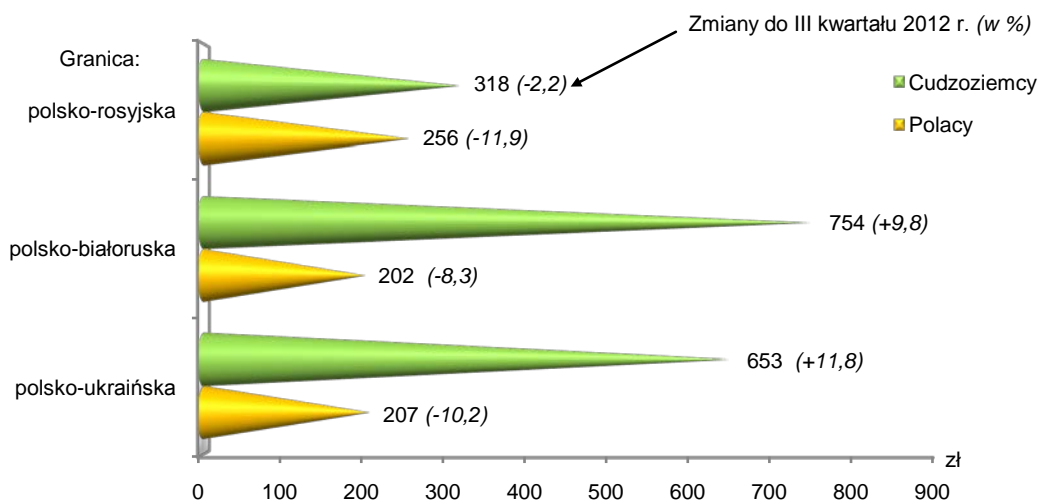

W III kwartale 2013 r. cudzoziemcy ponieśli w Polsce wyższe wydatki, w stosunku do analogicznego kwartału roku poprzedniego, głównie na zakup części i akcesoriów do środków transportu (o 73,9%); sprzętu gospodarstwa domowego (o 52,2%); produktów mleczarskich i tłuszczów jadalnych (o 41,5%); produktów zbożowych i wyrobów cukierniczych (o 37,4%); kawy, herbaty, kakao i napojów bezalkoholowych (o 32,7%) oraz na usługi (o 53,1%). Mniej natomiast cudzoziemcy wydali na zakup mebli oraz artykułów do wystroju mieszkań (o 7,5%).

Polacy ponieśli za granicą wyższe wydatki w odniesieniu do III kwartału 2012 r. na zakup części i akcesoriów do środków transportu (o 24,7%); odzieży i obuwia (o 12,5%); paliwa (o 4,6%) oraz wyrobów tytoniowych (o 2,7%). Mniej Polacy wydali m.in. na zakup warzyw, owoców i ich przetworów (o 44,5%); mebli oraz artykułów do wystroju mieszkań (o 35,0%); kawy, herbaty, kakao i napojów bezalkoholowych (o 34,4%) oraz na usługi (o 36,7%).

Średnie wydatki poniesione w Polsce przez cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej w III kwartale 2013 r. ukształtowały się na poziomie 635 zł. Natomiast średnie wydatki poniesione za granicą przez Polaków objętych badaniem wyniosły 229 zł. W porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego średnie wydatki cudzoziemców były o 6,9% wyższe, a Polaków o 8,8% niższe. W III kwartale 2013 r. cudzoziemiec przeciętnie wydał najwięcej na materiały budowlane – 145 zł, części i akcesoria do środków transportu – 95 zł, sprzęt gospodarstwa domowego – 64 zł, odzież i obuwie – 60 zł, artykuły radiowo-telewizyjne – 54 zł oraz środki czystości i artykuły kosmetyczno-toaletowe – 42 zł. Natomiast Polak przeciętnie wydał najwięcej na paliwo – 179 zł, napoje alkoholowe – 16 zł, wyroby cukiernicze – 7 zł, wyroby tytoniowe – 6 zł, oraz usługi – 14 zł.

Wykres 5. Średnie wydatki poniesione w Polsce przez cudzoziemców oraz Polaków za granicą przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski w III kwartale 2013 r.

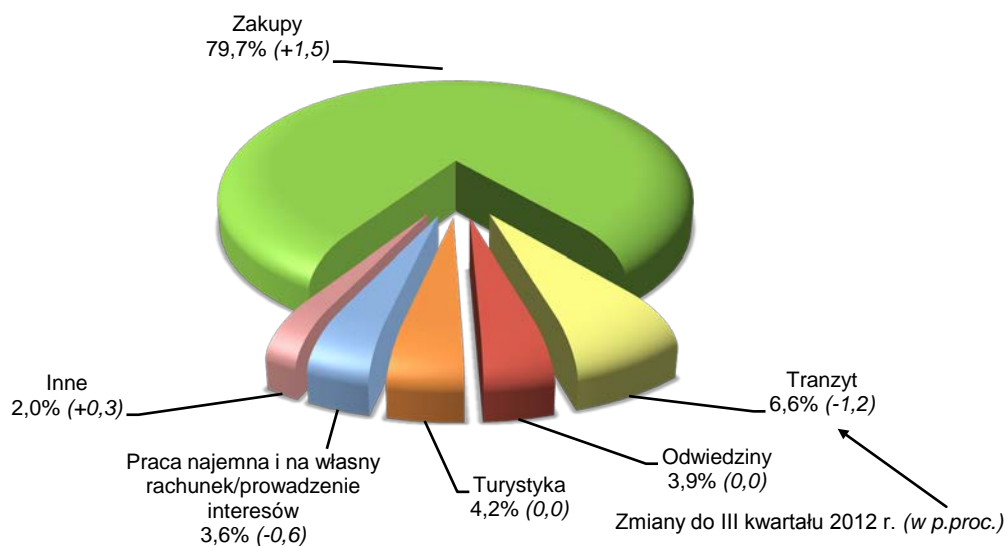

Cel wizyty i częstotliwość przekraczania granicy

Najczęstszym celem przyjazdu cudzoziemców do Polski było dokonanie zakupów, następnie tranzyt, turystyka, odwiedziny oraz praca. Dokonanie zakupów było również dominującym celem wyjazdu za granicę deklarowanym przez Polaków, następnie odwiedziny, turystyka i praca.

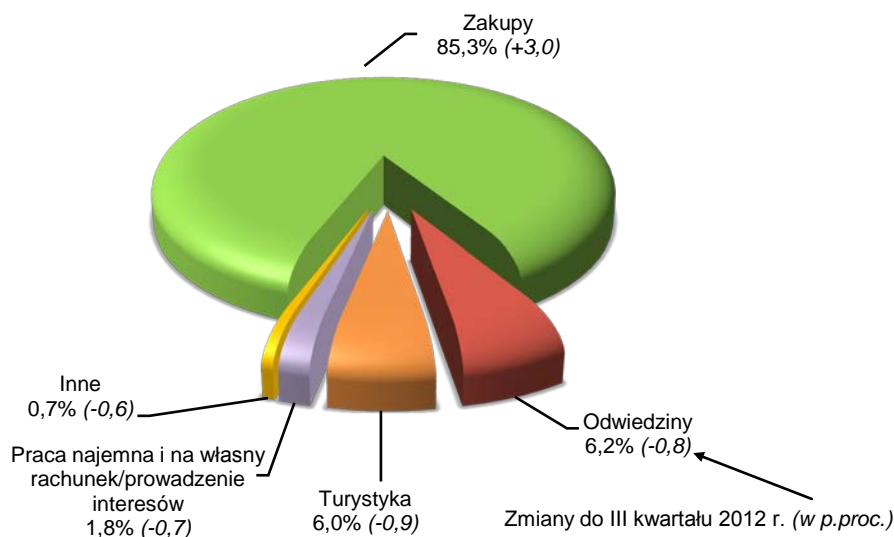
Strukturę cudzoziemców i Polaków przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski według celu wizyty przedstawiają wykresy 6 i 7.

Wykres 6. Struktura cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski według celu wizyty w Polsce w III kwartale 2013 r.

Wykres 7. Struktura Polaków przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski według celu pobytu za granicą w III kwartale 2013 r.

Porównanie cudzoziemców i Polaków przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski w III kwartale 2013 r. ze względu na cel pobytu za granicą – według odcinków granicy i województw – przedstawia poniższe zestawienie:

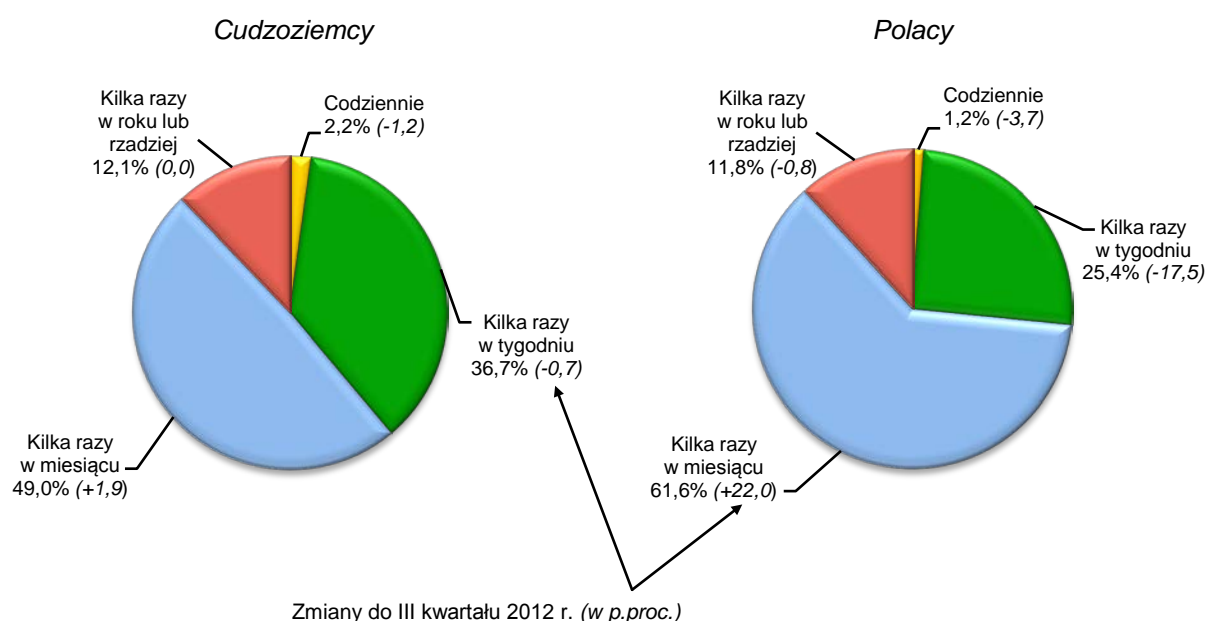
Wyszczególnienie a - cudzoziemcy b - Polacy	Ogółem	Zakupy	Turystyka	Praca najemna	Praca na własny rachunek/prowadzenie interesów	Odwiedziny	Tranzyt	Inne	
									w odsetkach
Granica polsko-ukraińska	a	100,0	87,8	1,3	1,2	2,5	1,8	2,8	2,6
	b	100,0	84,6	6,1	0,3	1,1	6,5	x	1,4
Podkarpackie	a	100,0	89,3	1,9	0,7	2,1	1,4	2,2	2,4
	b	100,0	83,4	7,4	0,4	1,0	6,1	x	1,7
Lubelskie	a	100,0	86,0	0,6	1,7	2,9	2,4	3,4	3,0
	b	100,0	86,4	4,4	0,1	1,1	7,1	x	0,9
Granica polsko-białoruska	a	100,0	75,3	4,3	0,3	1,7	8,4	9,1	0,9
	b	100,0	67,4	3,9	1,2	4,3	22,7	x	0,5
Lubelskie	a	100,0	61,9	8,8	0,4	1,8	8,4	17,9	0,8
	b	100,0	82,3	4,6	-	1,3	10,8	x	1,0
Podlaskie	a	100,0	86,6	0,6	0,3	1,7	8,4	1,8	0,6
	b	100,0	48,9	3,1	2,8	8,0	37,2	x	-
Granica polsko-rosyjska	a	100,0	56,5	15,4	3,9	2,8	2,5	16,8	2,1
	b	100,0	90,6	6,4	0,6	0,6	1,6	x	0,2
Warmińsko-mazurskie	a	100,0	56,5	15,4	3,9	2,8	2,5	16,8	2,1
	b	100,0	90,6	6,4	0,6	0,6	1,6	x	0,2

Struktura cudzoziemców przekraczających granicę według celu wizyty w Polsce była wyraźnie odmienna na granicy polsko-rosyjskiej. Największy udział stanowili cudzoziemcy podróżujący w celu dokonania zakupów, ale udział ten był o ok. 1/6 mniejszy niż w przypadku granicy polsko-ukraińskiej i o ok. 1/3 mniejszy niż granicy polsko-białoruskiej. Z kolei znacznie wyższy był odsetek cudzoziemców przekraczających granicę z Rosją w celach turystycznych, tranzytu oraz związanych z pracą.

Struktura Polaków przekraczających granicę polsko-ukraińską i polsko-rosyjską była dość podobna, natomiast na granicy polsko-białoruskiej był nieco niższy odsetek podróżujących w celu dokonania zakupów, a wyższy podróżujących w odwiedziny.

W III kwartale 2013 r. najwięcej cudzoziemców objętych badaniem przekraczało granicę kilka razy w miesiącu (49,0%), następnie kilka razy w tygodniu (36,7%). Wśród Polaków udział przekraczających granicę kilka razy w miesiącu stanowił 61,6%, a kilka razy w tygodniu – 25,4%.

Wykres 8. Struktura przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski według częstotliwości przekraczania granicy w III kwartale 2013 r.

Porównanie cudzoziemców i Polaków przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski w III kwartale 2013 r. ze względu na częstotliwość jej przekraczania – według odcinków granicy i województw – przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Cudzoziemcy					Polacy				
	ogółem	codziennie	kilka razy w tygodniu	kilka razy w miesiącu	kilka razy w roku lub rzadziej	ogółem	codziennie	kilka razy w tygodniu	kilka razy w miesiącu	kilka razy w roku lub rzadziej
	w odsetkach									
Granica polsko-ukraińska	100,0	3,7	59,2	28,6	8,5	100,0	2,4	29,2	48,8	19,7
Podkarpackie	100,0	4,5	51,3	34,2	9,9	100,0	3,4	28,1	42,3	26,1
Lubelskie	100,0	2,7	68,6	21,9	6,7	100,0	0,9	30,7	58,0	10,4
Granica polsko-białoruska	100,0	-	2,4	83,0	14,6	100,0	-	1,1	84,7	14,2
Lubelskie	100,0	-	4,4	74,6	21,1	100,0	-	2,0	93,9	4,1
Podlaskie	100,0	-	0,7	90,0	9,3	100,0	-	-	73,3	26,7
Granica polsko-rosyjska ...	100,0	0,6	17,5	60,6	21,3	100,0	0,4	28,3	67,4	4,0
Warmińsko-mazurskie	100,0	0,6	17,5	60,6	21,3	100,0	0,4	28,3	67,4	4,0

Struktura cudzoziemców według częstotliwości przekraczania poszczególnych odcinków granicy była zróżnicowana. Na granicy z Ukrainą największy odsetek stanowiły osoby przekraczające granicę kilka razy w tygodniu, natomiast w przypadku granicy z Białorusią i Rosją – kilka razy w miesiącu. Wśród Polaków przekraczających poszczególne odcinki granicy największy odsetek stanowiły osoby przekraczające granicę kilka razy w miesiącu.

Mały ruch graniczny

Mały ruch graniczny znacznie ułatwia regularne przekraczanie zewnętrznej granicy lądowej Unii Europejskiej przez osoby zamieszkujące strefę przygraniczną w celu pobytu w strefie przygranicznej m.in. ze względów społecznych, kulturalnych, rodzinnych lub ekonomicznych. Umowa o małym ruchu granicznym z Ukrainą weszła w życie 1 lipca 2009 r.¹, a z Rosją 27 lipca 2012 r.² W przypadku granicy polsko-ukraińskiej mały ruch graniczny (MRG) ma większe znaczenie dla obywateli Ukrainy niż Polski, gdyż Polacy mogą podróżować i przebywać na terytorium Ukrainy do 90 dni bez konieczności posiadania wiz. Z kolei wprowadzenie MRG na granicy z obwodem kaliningradzkim jest istotne dla obu stron. Poza tym, strefa małego ruchu granicznego przy granicy z Rosją jest wyjątkowa ze względu na swój obszar, gdyż sięga znacznie dalej niż 30 czy 50 km od granicy.³

Granica polsko-ukraińska

Na granicy polsko-ukraińskiej w ramach MRG w III kwartale 2013 r. odnotowano 2,0 mln odpraw,⁴ co stanowiło 49,0% przekroczeń tego odcinka granicy przez cudzoziemców. W porównaniu z kwartałem poprzednim liczba przekroczeń granicy w ramach MRG była o 13,8% większa, a w stosunku do analogicznego okresu 2012 r. – o 32,5% większa. Najwięcej przekroczeń granicy przez cudzoziemców w ramach MRG w III kwartale 2013 r. odnotowano na przejściu drogowym w Medyce (29,1% ogółu odpraw w ramach MRG na granicy polsko-ukraińskiej), gdzie obok ruchu zmotoryzowanych ma miejsce ruch pieszy.

Jak wskazują wyniki badania, w ramach MRG większość cudzoziemców przekraczała granicę polsko-ukraińską kilka razy w tygodniu (67,1%), przekraczający granicę kilka razy w miesiącu stanowili 24,6%, zaś codziennie – 5,4%.

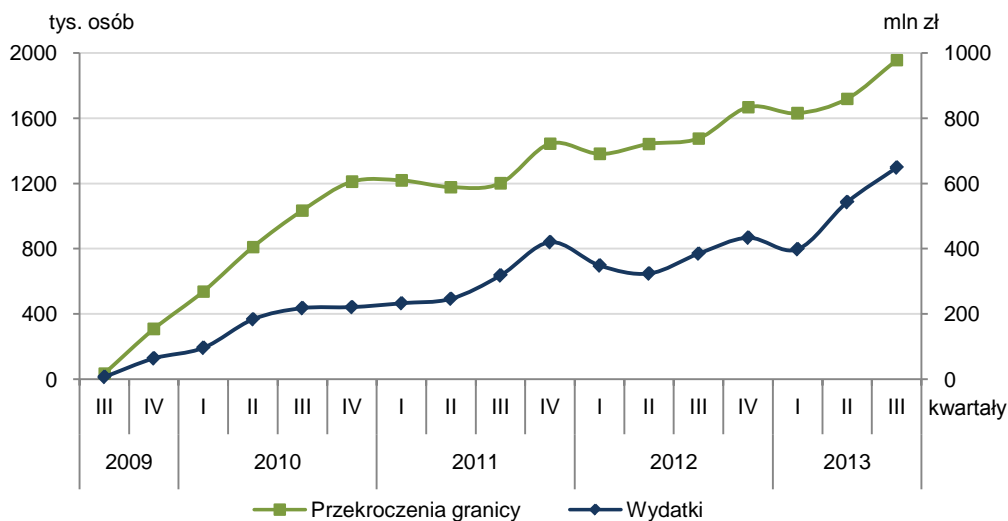
¹ Ustawa z dnia 6 marca 2009 r. o ratyfikacji Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o zasadach małego ruchu granicznego, podpisanej w Kijowie dnia 28 marca 2008 roku, oraz Protokołu, podpisanego w Warszawie dnia 22 grudnia 2008 roku, między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o zmianie Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o zasadach małego ruchu granicznego, podpisanej w Kijowie dnia 28 marca 2008 roku (DzU nr 66, poz. 555, z dnia 4 maja 2009 r.).

² Ustawa z dnia 16 marca 2012 r. o ratyfikacji Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Federacji Rosyjskiej o zasadach małego ruchu granicznego, podpisanej w Moskwie dnia 14 grudnia 2011 r. (DzU z dnia 10 maja 2012 r., poz. 498).

³ Rozporządzenie nr 1931/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 grudnia 2006 r. ustanawiające przepisy dotyczące małego ruchu granicznego na zewnętrznych granicach lądowych państw członkowskich i zmieniające postanowienia Konwencji z Schengen (Dz.Urz. UE nr L 29 z dnia 3 lutego 2007 r.); Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1342/2011 z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie zmiany rozporządzenia (WE) nr 1931/2006 w odniesieniu do włączenia obwodu kaliningradzkiego i niektórych powiatów polskich do obszaru uznawanego za strefę przygraniczną (Dz.Urz. UE nr L 347 z dnia 30 grudnia 2011 r.).

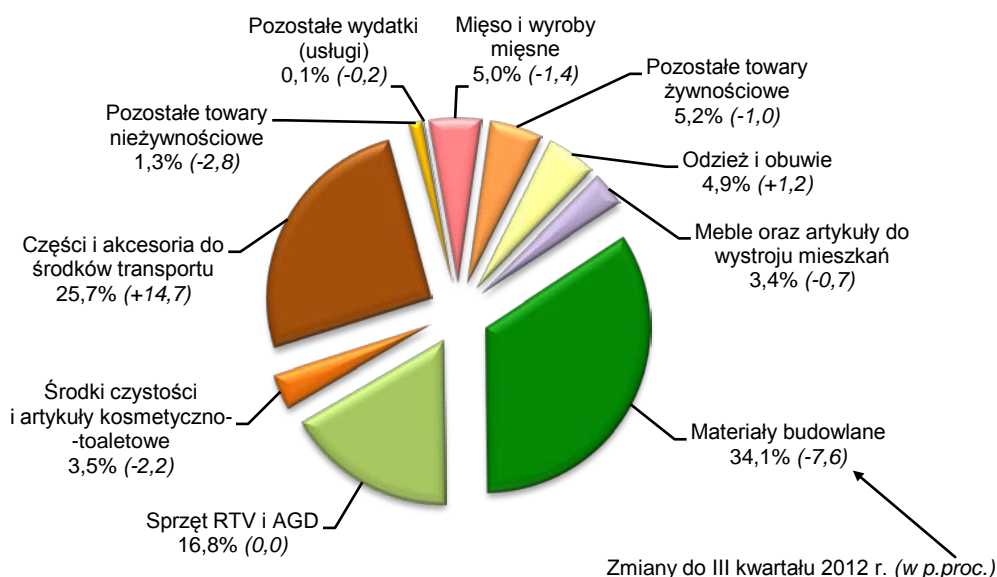
⁴ Dane Komendy Głównej Straży Granicznej.

Wykres 9. Mały ruch graniczny oraz wydatki poniesione w Polsce przez cudzoziemców przekraczających granicę polsko-ukraińską w ramach MRG według kwartałów

Szacunkowa wartość wydatków poniesionych w Polsce przez cudzoziemców przekraczających granicę polsko-ukraińską w ramach małego ruchu granicznego w III kwartale 2013 r. wyniosła 648,7 mln zł, co stanowiło 50,6% wydatków cudzoziemców przekraczających granicę polsko-ukraińską. Wydatki te były wyższe w porównaniu z kwartałem poprzednim (o 19,5%), jak i w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego (o 68,5%).

Wykres 10. Struktura wydatków poniesionych w Polsce przez cudzoziemców przekraczających granicę polsko-ukraińską w ramach małego ruchu granicznego w III kwartale 2013 r.

Średnie wydatki poniesione w Polsce przez cudzoziemców przekraczających granicę polsko-ukraińską w ramach MRG w III kwartale 2013 r. wyniosły 664 zł. W odniesieniu do analogicznego okresu roku poprzedniego wydatki te były o 25,9% wyższe.

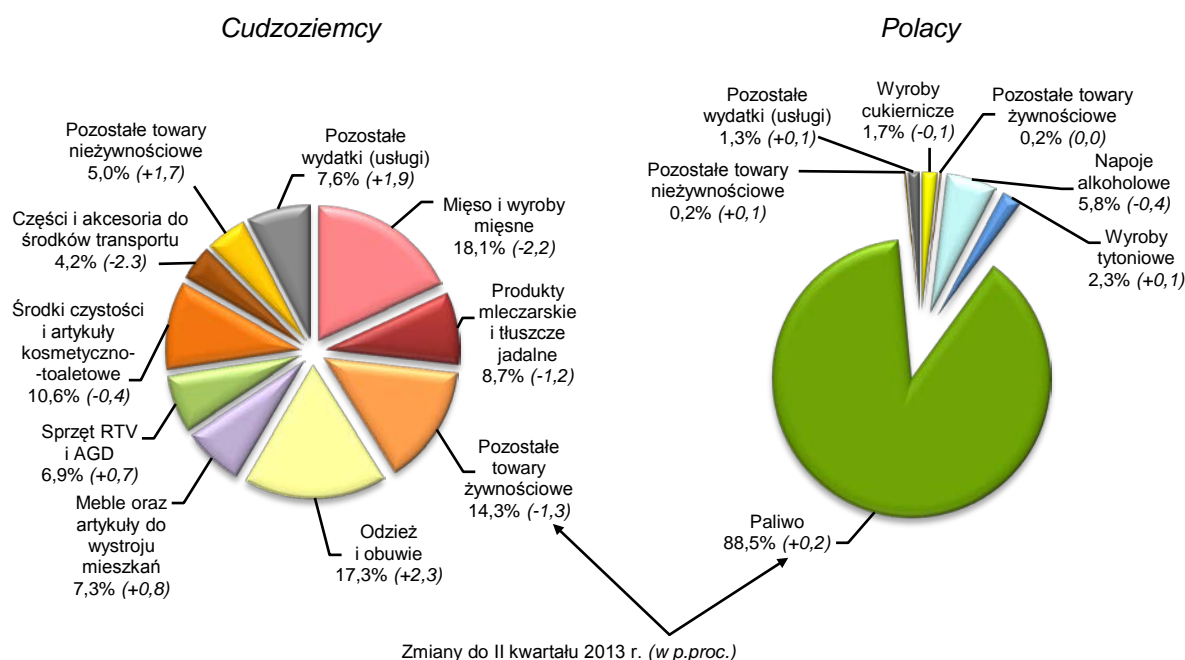
Granica polsko-rosyjska

Na granicy polsko-rosyjskiej w ramach małego ruchu granicznego w III kwartale 2013 r. Straż Graniczna odnotowała 374,4 tys. odpraw cudzoziemców, tj. o 66,3% więcej niż w II kwartale br. W ramach MRG granicę tę przekroczyło także ok. 420 tys. Polaków,⁵ tj. o 20,5% więcej niż w kwartale poprzednim. Wśród przekroczeń tego odcinka granicy przez cudzoziemców 38,0% stanowiły odprawy w ramach MRG, natomiast w przypadku Polaków – 56,5%.

Wśród cudzoziemców ponad połowę stanowili przekraczający granicę kilka razy w miesiącu (66,6%), a kilka razy w tygodniu – 27,2%. Podobnie wśród Polaków przekraczających granicę z Rosją w ramach MRG znaczny odsetek stanowiły osoby przekraczające granicę kilka razy w miesiącu (70,9%) oraz kilka razy w tygodniu (25,3%).

Szacunkowa wartość wydatków poniesionych w Polsce przez cudzoziemców przekraczających granicę polsko-rosyjską w ramach MRG w III kwartale 2013 r. ukształtowała się na poziomie 65,8 mln zł, co stanowiło 41,9% wydatków cudzoziemców przekraczających ten odcinek granicy. Wydatki te były wyższe w porównaniu z kwartałem poprzednim o 65,2%. Wartość wydatków poniesionych za granicą przez Polaków przekraczających badaną granicę w ramach MRG wyniosła 52,2 mln zł, co stanowiło 54,4% wydatków Polaków przekraczających ten odcinek granicy. Wydatki te były wyższe w porównaniu z kwartałem poprzednim o 24,0%.

Wykres 11. Struktura wydatków poniesionych w Polsce przez cudzoziemców oraz Polaków za granicą przekraczających granicę polsko-rosyjską w ramach małego ruchu granicznego w III kwartale 2013 r.

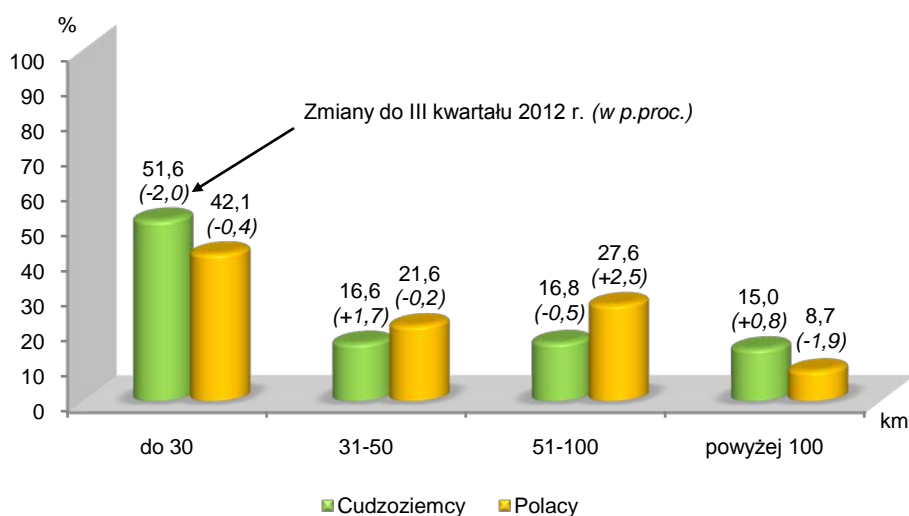
⁵ Dane szacunkowe GUS.

Średnie wydatki poniesione w Polsce przez cudzoziemców przekraczających granicę polsko-rosyjską w ramach MRG w III kwartale 2013 r. wyniosły 352 zł i były niższe o 0,9% w porównaniu z kwartałem poprzednim. Natomiast średnie wydatki poniesione za granicą przez Polaków przekraczających ten odcinek granicy w ramach MRG wyniosły 249 zł i były o 2,9% wyższe w porównaniu z kwartałem poprzednim.

Delimitacja obszaru oddziaływania granicy

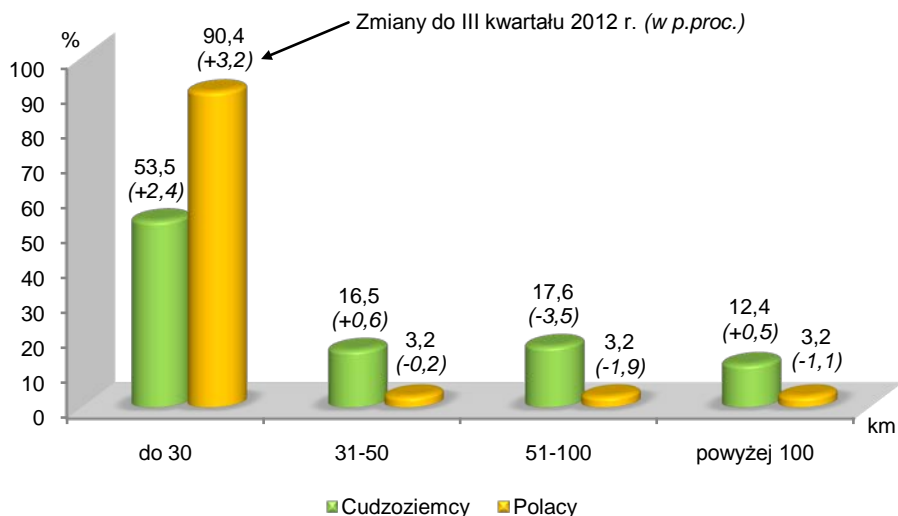
Badanie przeprowadzone w III kwartale 2013 r. pokazuje, że przekraczający polski odcinek zewnętrznej granicy UE cudzoziemcy, podobnie jak i Polacy, byli najczęściej mieszkańcami miejscowości zlokalizowanych w odległości do 50 km od granicy – 68,2% cudzoziemców i 63,7% Polaków, przy czym 51,6% cudzoziemców i 42,1% Polaków mieszkało w pasie do 30 km od granicy. Natomiast w odległości powyżej 100 km od granicy zamieszkiwało 15,0% cudzoziemców i 8,7% Polaków przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski.

Wykres 12. Struktura Polaków i cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski według odległości od granicy miejsca zamieszkania w III kwartale 2013 r.

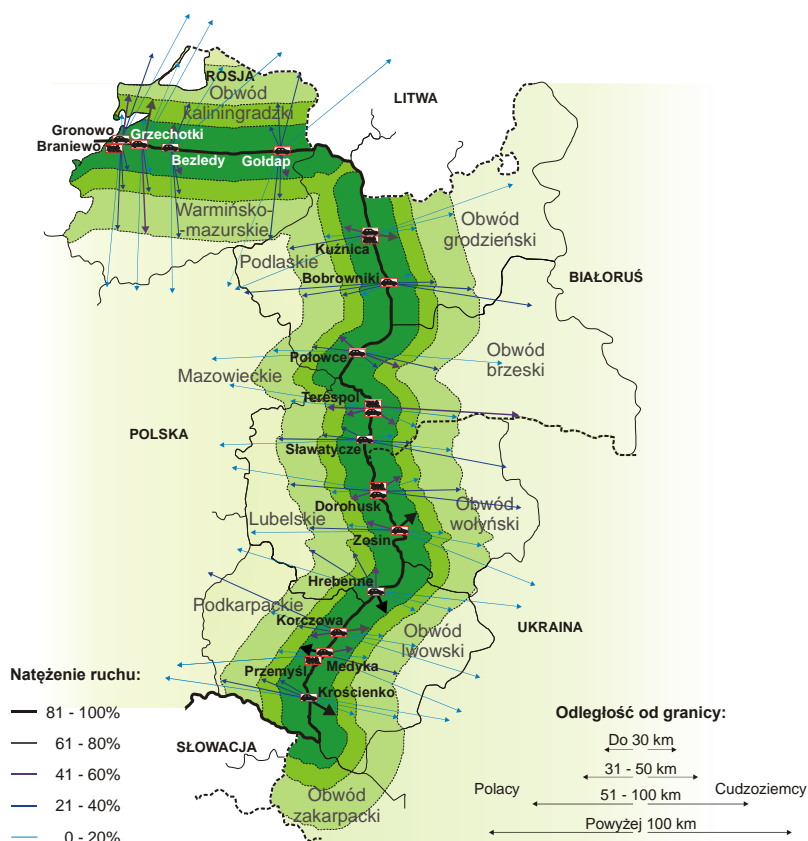
Przekraczający polski odcinek zewnętrznej granicy Unii Europejskiej cudzoziemcy oraz Polacy najchętniej dokonywali zakupów w odległości do 50 km od granicy – 70,0% cudzoziemców i aż 93,6% Polaków, przy czym 53,5% cudzoziemców i 90,4% Polaków dokonywało zakupów w pasie do 30 km od granicy. Natomiast w odległości powyżej 100 km od granicy zakupów dokonywało 12,4% cudzoziemców i 3,2% Polaków.

Wykres 13. Struktura Polaków i cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski według odległości od granicy miejsca dokonania zakupów w III kwartale 2013 r.

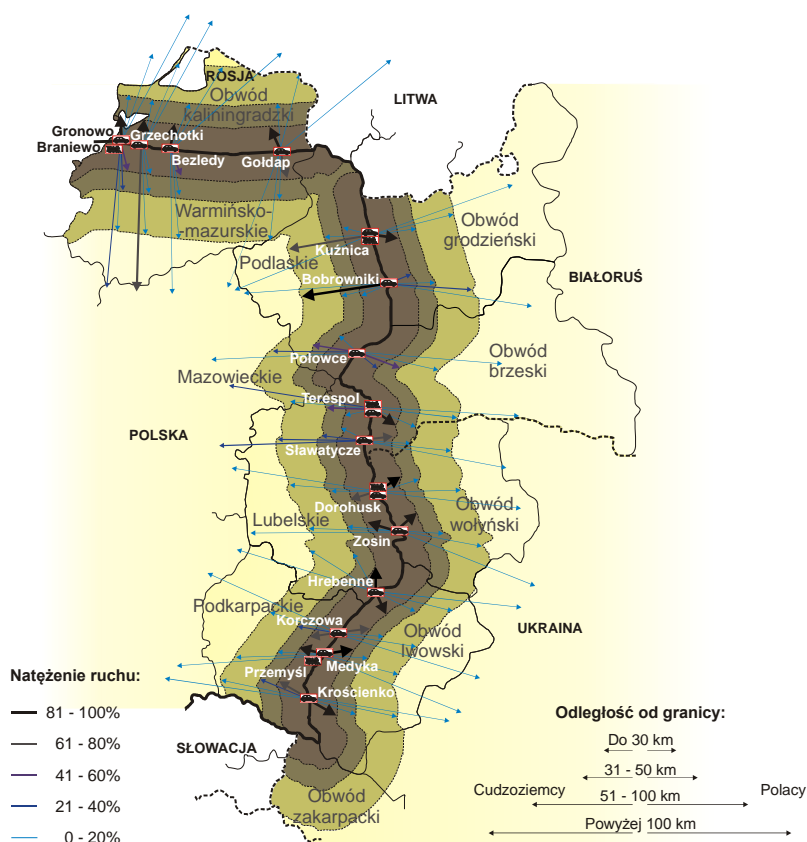
Delimitację obszarów oddziaływania zewnętrznej granicy Unii Europejskiej dokonaną na podstawie wyników badania, przy uwzględnieniu odległości od granicy miejsca zamieszkania oraz miejsca dokonania zakupów osób przekraczających tę granicę, przedstawiono na mapach 1 i 2.

Mapa 1. Delimitacja obszarów oddziaływania granicy na podstawie odległości od granicy miejsca zamieszkania Polaków i cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski w III kwartale 2013 r.

Zdecydowana większość cudzoziemców i Polaków objętych badaniem mieszkała w pasie do 50 km od granicy: w przypadku granicy z Ukrainą – 73,6% cudzoziemców oraz 71,2% Polaków, z Białorusią – odpowiednio 56,0% i 71,1%, a z Rosją – 71,5% cudzoziemców i 54,9% Polaków. Wśród cudzoziemców przekraczających granicę polsko-ukraińską, mieszkańcy strefy do 30 km od granicy stanowili 63,1%, polsko-białoruską – odpowiednio 43,0% i polsko-rosyjską – 23,2%. W pasie do 30 km od granicy mieszkało 55,9% Polaków przekraczających granicę polsko-ukraińską, 39,4% przekraczających granicę polsko-białoruską i 30,1% przekraczających granicę polsko-rosyjską.

Mapa 2. Delimitacja obszarów oddziaływania granicy na podstawie odległości od granicy miejsca dokonania zakupów przez Polaków i cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski w III kwartale 2013 r.

Najwięcej cudzoziemców objętych badaniem dokonywało zakupów w pasie do 50 km od granicy z Ukrainą – 88,8% przekraczających ten odcinek granicy, następnie od granicy z Rosją – 57,3% i z Białorusią – 40,1%. Z kolei przytłaczająca większość Polaków dokonywała zakupów w pasie do 50 km zarówno w przypadku granicy z Rosją – 99,1%, Białorusią – 88,5%, jak i Ukrainą – 89,1%. Na granicy polsko-ukraińskiej odnotowano duży udział cudzoziemców dokonujących zakupów w pasie do 30 km – 79,1%. W przypadku granicy polsko-rosyjskiej odsetek ten wyniósł 35,4%, a polsko-białoruskiej – 13,0%. Na granicy z Rosją, gdzie występował znaczny odsetek obcokrajowców podróżujących w celach turystycznych i tranzytem, odnotowano największy udział cudzoziemców dokonujących zakupów w odległości powyżej 100 km – 32,6% (podczas gdy w przypadku granicy z Białorusią wskaźnik ten wyniósł 15,2%, a z Ukrainą – 6,4%).

Należy podkreślić, że 68,2% wydatków cudzoziemców w Polsce i 90,7% wydatków Polaków za granicą zostało poniesionych w pasie do 50 km od granicy, przy czym 49,1% wydatków cudzoziemców i 87,6% wydatków Polaków poniesiono w pasie do 30 km.

Podsumowanie

Wyniki badania obrotu towarów i usług na zewnętrznej granicy Unii Europejskiej na terenie Polski pozwalają na stwierdzenie, że zjawiska związane z ruchem granicznym mają duże znaczenie dla rozwoju społeczno-gospodarczego obszarów transgranicznych. Największa intensywność tych zjawisk występuje na obszarach położonych w pasie do 50 km wzdłuż granicy, o czym świadczy między innymi wysoki odsetek osób przekraczających granicę, które ponosiły wydatki w tym pasie, jak również fakt, że mieszkańcy miejscowości zlokalizowanych na tym obszarze stanowili zdecydowaną większość wśród przekraczających granicę.

Wartość wydatków cudzoziemców w Polsce oraz Polaków za granicą jest znacząca w porównaniu z obrotami handlu zagranicznego Polski. Wydatki na zakup towarów poniesione w Polsce przez cudzoziemców, deklarujących jako kraj stałego zamieszkania Ukrainę, w III kwartale 2013 r. wyniosły 1,2 mld zł, natomiast wydatki Polaków powracających z Ukrainy – 63,8 mln zł. Dane o wymianie towarowej prezentowane przez statystykę handlu zagranicznego dla Polski pokazują, że eksport towarów na Ukrainę w tym okresie wyniósł 5,0 mld zł, natomiast import z Ukrainy – jako kraju wysyłki – wyniósł 1,7 mld zł.⁶

Znacząca jest również wartość wydatków poniesionych przez Białorusinów w Polsce. W III kwartale 2013 r. wydatki na zakup towarów poniesione w Polsce przez cudzoziemców, deklarujących jako kraj stałego zamieszkania Białoruś, wyniosły 601,3 mln zł, a wydatki Polaków na Białorusi – 18,8 mln zł. Z kolei eksport towarów z Polski na Białoruś wyniósł 2,1 mld zł, a import z Białorusi (jako kraju wysyłki) 676,1 mln zł.⁷

Wydatki na zakup towarów poniesione w Polsce przez cudzoziemców deklarujących jako kraj stałego zamieszkania Rosję wyniosły 239,3 mln zł, natomiast wydatki Polaków deklarujących jako kraj pobytu Rosję – 93,7 mln zł. Z kolei eksport towarów z Polski do Rosji wyniósł 9,2 mld zł, natomiast import z Rosji – jako kraju wysyłki – wyniósł 20,0 mld zł.⁸ Wydatki na zakup towarów poniesione przez Rosjan w Polsce są zdecydowanie niższe w porównaniu z wydatkami poniesionymi na zakup towarów przez Ukraińców i Białorusinów w Polsce. Z kolei eksport z Polski do Rosji jest o wiele wyższy niż w przypadku Ukrainy i Białorusi. W związku z tym wydatki poniesione na zakup towarów w Polsce przez cudzoziemców deklarujących kraj stałego zamieszkania Rosję są niewielkie w porównaniu z eksportem z Polski do Rosji.

Wydatki poniesione w III kwartale 2013 r. przez cudzoziemców w Polsce i Polaków za granicą w porównaniu z wartością sprzedaży na eksport oraz wartością zakupów z importu podmiotów gospodarczych z województw lubelskiego, podkarpackiego, podlaskiego

---

^{6, 7, 8} Dane wstępne.

i warmińsko-mazurskiego są zróżnicowane. Wydatki poniesione w Polsce przez cudzoziemców przekraczających granicę w województwie lubelskim stanowiły 44,3% w porównaniu ze średnią kwartalną wartością sprzedaży na eksport podmiotów z województwa lubelskiego w I półroczu 2013 r. Analogiczna relacja dla województwa podlaskiego wyniosła 21,9%, podkarpackiego – 15,1%, a warmińsko-mazurskiego – 6,0%.⁹ Wydatki poniesione za granicą przez Polaków przekraczających granicę w województwie warmińsko-mazurskim stanowiły 6,3% w porównaniu ze średnią kwartalną wartością zakupów z importu podmiotów z województwa warmińsko-mazurskiego w I półroczu 2013 r. Analogiczna relacja dla województwa lubelskiego wyniosła 3,6%, dla podkarpackiego 1,1%, a dla podlaskiego – 0,7%.¹⁰

Warto też dodać, że wartość zakupów towarów dokonanych w Polsce przez cudzoziemców przekraczających polski odcinek zewnętrznej granicy Unii Europejskiej w III kwartale 2013 r. w cenach bieżących stanowiła 12,3% w porównaniu z wartością sprzedaży detalicznej¹¹ województw położonych przy zewnętrznej granicy Unii Europejskiej.

Wyniki badania obrotu towarów i usług na zewnętrznej granicy Unii Europejskiej na terenie Polski wskazują, że zdecydowana większość osób wyjeżdża za granicę i powraca w ciągu jednego dnia, głównie w celu dokonania zakupów. W strukturze wydatków przeważają środki przeznaczone na zakup towarów, a niewielką część stanowią wydatki na usługi. Na poszczególnych odcinkach omawianej granicy można zauważyć zróżnicowanie badanych zjawisk. Ważnym elementem ułatwiającym przekraczanie granicy jest wprowadzenie małego ruchu granicznego, co znacząco wpłynęło na ożywienie w pasie przygranicznym.

UWAGI METODYCZNE

Badanie obrotu towarów i usług w ruchu granicznym na zewnętrznej granicy lądowej Unii Europejskiej na terenie Polski prowadzone jest przez Urząd Statystyczny w Rzeszowie we współpracy z Urzędami Statystycznymi w Białymstoku, Lublinie i Olsztynie. Realizowane jest przy wsparciu Straży Granicznej i Służby Celnej oraz władz regionalnych.

Tematem badania jest wysokość i struktura wydatków poniesionych w Polsce przez cudzoziemców oraz wydatków poniesionych przez Polaków za granicą, m.in. na towary żywnościowe i nieżywnościowe, noclegi i inne usługi. Badanie dotyczy obrotu nierejestrowanego na zgłoszeniach celnych. Badane są również: cel podróży, odległość od granicy miejsca zamieszkania i miejsca dokonania zakupów, częstotliwość przekraczania granicy, w przypadku Polaków – kraj pobytu za granicą, w przypadku cudzoziemców – kraj

⁹ Na podstawie sprawozdania o przychodach, kosztach i wyniku finansowym oraz o nakładach na środki trwałe F-01/I-01 (metoda przedsiębiorstw) wartość sprzedaży na eksport towarów, materiałów, produktów i usług podmiotów z województwa lubelskiego w I półroczu 2013 r. wyniosła 4,3 mld zł, z województwa podlaskiego – 3,6 mld zł, z podkarpackiego – 9,4 mld zł, a z warmińsko-mazurskiego – 5,3 mld zł.

¹⁰ Ibidem. Wartość zakupów z importu towarów, materiałów, produktów i usług podmiotów z województwa warmińsko-mazurskiego w I półroczu 2013 r. wyniosła 3,1 mld zł, z województwa lubelskiego – 2,5 mld zł, z podkarpackiego – 6,5 mld zł, a z podlaskiego – 2,6 mld zł.

¹¹ Średniej w kwartale w 2012 r.

stałego zamieszkania oraz posiadanie Karty Polaka i wizy zakupowej. Badany jest także mały ruch graniczny.

Badaniem są objęci cudzoziemcy wyjeżdżający z Polski (mieszkający na stałe za granicą) i Polacy (mieszkający na stałe w Polsce) powracający do kraju samochodami osobowymi, autokarami, motocyklami, pieszo oraz koleją. Badane są wylosowane osoby przekraczające granicę.

Ankieta wypełniana jest dla pojedynczej osoby lub grupy osób (np. rodziny) podróżującej razem i razem ponoszącej wydatki. Ankieta zawiera 8 pytań (w przypadku cudzoziemców dodane jest pytanie o Kartę Polaka i wizę zakupową), jest anonimowa i prosta w wypełnieniu. Formularze dla cudzoziemców przygotowane są w odpowiednich wersjach językowych. Informacje są pozyskiwane w formie wywiadu lub samodzielnego wypełnienia ankiety przez respondenta. Badanie przeprowadzają profesjonalni ankierzy statystyki publicznej.

Badaniem objęte są przejścia graniczne z ruchem osobowym zlokalizowane na zewnętrznej granicy lądowej Unii Europejskiej na terenie Polski. Ankietyzacja prowadzona jest w wylosowane dni tygodnia w taki sposób, by w kwartale każdy dzień tygodnia wystąpił jeden raz.

Badany jest asortyment towarów cieszących się największym popytem, odpowiednio wśród Polaków i cudzoziemców. Wartość wydatków podawanych przez respondentów w walutach obcych jest przeliczana na złotówki według średniego kursu NBP obowiązującego w dniu, w którym przeprowadzono badanie.

Podstawę szacowania wyników stanowią dane z ankiet oraz informacje Komendy Głównej Straży Granicznej o ruchu granicznym. Badanie prowadzone jest na próbie około 1%. W III kwartale 2013 r. zebrano łącznie 15,5 tys. ankiet. Liczba osób objętych badaniem obrotu towarów i usług w ruchu granicznym w III kwartale 2013 r. wyniosła 29,7 tys.

Dane o ruchu granicznym dotyczą liczby przekroczeń granicy zarejestrowanych przez Straż Graniczną, a nie osób, które tę granicę przekraczają (osoba przekraczająca granicę kilkakrotnie liczona jest tyle razy, ile razy granicę tę przekracza).

Ze względu na elektroniczną technikę przetwarzania danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”. Liczby te są poprawne pod względem merytorycznym.

Opracował:

Ośrodek Badań Obszarów Transgranicznych i Statystyki Euroregionalnej

Urząd Statystyczny w Rzeszowie

Tel. 17 853 52 10